

EUROPESE COMMISSIE

Brussel, 7.7.2009
C(2009) 5461 definitief

Betreft: Steunmaatregelen N 379/2009 en NN 16-2009 - Nederland - Verlenging van en aanpassingen aan de Nederlandse garantieregeling

Excellentie,

I. PROCEDURE

1. Op 21 oktober 2008 hebben de Nederlandse autoriteiten de garantieregeling bij de Commissie gemeld. Deze regeling werd door de Commissie geregistreerd als steunmaatregel N 524/2008 en is op 30 oktober 2008 goedgekeurd¹.
2. Op 6 maart 2009 heeft Nederland aanmelding gedaan van diverse aanpassingen aan de garantieregeling. Deze aanpassingen waren al vóór die datum ten uitvoer gelegd. Deze aanpassingen zijn door de Commissie geregistreerd als steunmaatregel NN 16/2009. Op 23 maart 2009 is aanvullende informatie verschaft.
3. Op 23 juni 2009 heeft Nederland meegedeeld dat het voornemens was zijn garantieregeling voor banken te verlengen tot en met 31 december 2009. Deze aanmelding is door de Commissie geregistreerd als steunmaatregel N 379/2009.
4. De Nederlandse autoriteiten verschaften aanvullende informatie bij brief van 25 juni 2009.

II. BESCHRIJVING

1. Doelstelling van de regeling

5. Sinds medio september 2008 is de wholesalemarkt voor *unsecured lending* opgedroogd. Als gevolg daarvan hadden financiële instellingen het bijzonder moeilijk om financiering te krijgen. Deze garantieregeling is bedoeld om dit liquiditeitstekort aan te pakken en om te zorgen voor voldoende toegang tot financiering, om de kredietverlening aan de reële economie te ondersteunen .

¹ PB C 328 van 23.12.2008, blz. 7.

Zijne Excellentie de Heer Maxime VERHAGEN
Minister van Buitenlandse Zaken
Bezuidenhoutseweg 67
NL - 2500 EB Den Haag

2. Beschrijving van de aanpassingen aan de garantieregeling

6. Na publieke consultaties van marktdeelnemers hebben de Nederlandse autoriteiten diverse aanpassingen aan de garantieregeling doorgevoerd (meestal verduidelijkingen of technische aanpassingen) ten opzichte van de garantieregeling die op 30 oktober 2008 door de Commissie was goedgekeurd.
7. De belangrijkste aanpassingen zijn als volgt:
 - de maximum looptijd² van de gegarandeerde schuldinstrumenten is verlengd van drie tot vijf jaar. De Nederlandse autoriteiten hebben toegezegd om maximaal één derde van het totale budget van 200 miljard EUR van de garantieregeling (dus 66,6 miljard EUR) te bestemmen voor schuldinstrumenten met een looptijd van meer dan drie jaar. Voorts hebben de Nederlandse autoriteiten toegezegd om het voor een individuele instelling beschikbare volume staatsgaranties voor instrumenten met een looptijd van meer dan drie jaar te beperken tot maximaal 22,2 miljard EUR. Deze beperking van het voor een individuele instelling beschikbare bedrag vertegenwoordigt één derde van het bedrag dat aan garanties beschikbaar is voor instrumenten met een looptijd van meer dan drie jaar;
 - in de garantieregeling zijn de voorwaarden inzake corporate governance uitgebreid. De deelnemende banken behoeven er niet voor te zorgen dat hun bestuurders onvoorwaardelijk en onherroepelijk afstand doen van hun bonussen of andere incentives. In plaats daarvan zijn nu voor elke deelnemende bank de volgende verplichtingen geïntroduceerd:
 - a) een duurzaam beloningsbeleid invoeren en aanhouden³;
 - b) ervoor zorgen dat vertrekvergoedingen voor leden van de raad van bestuur beperkt blijven tot één jaar vast salaris en aansluiten bij de langetermijndoelstellingen van de bank, en
 - c) de bepalingen van de Nederlandse Corporate Governance Code inzake beloningen in acht nemen;
 - aanvankelijk waren de staatsgaranties alleen afgegeven voor de volgende instrumenten: *commercial paper*, depositocertificaten en *Medium Term Notes* (MTN). De groep van de voor een staatsgarantie in aanmerking komende schuldinstrumenten is nu uitgebreid tot alle *senior unsecured* schuldinstrumenten van of leningen door een in aanmerking komende bank. Dankzij deze aanpassing kunnen bijvoorbeeld ook staatsgaranties worden verleend voor onderhandse plaatsingen.
8. De overige voorwaarden op grond waarvan de garantieregeling op 30 oktober 2008 is goedgekeurd, blijven ongewijzigd. Met name de methodiek om de prijs van een garantie te bepalen en de toezegging van de Nederlandse autoriteiten om, mocht op de staatsgarantie een beroep worden gedaan, binnen zes maanden voor een begunstigde instelling een herstructureringsplan in te dienen, blijven ongewijzigd.

² De periode dat de garantie beschikbaar is, wordt doorgaans "looptijd" genoemd.

³ "implement and maintain a sustainable remuneration policy for its (...) managing and executive directors and senior management in line with international standards and that its (...) incentive schemes will be linked to long term value creation taking account of risk and restricting the potential for 'rewards for failure'".

3. Verlenging van de garantieregeling

9. De Nederlandse autoriteiten zijn voornemens de regeling tot eind 2009 te verlengen.

4. Functioneren van de garantieregeling tot medio juni 2009

10. Tot medio juni 2009 hebben vijf financiële instellingen schuldinstrumenten uitgegeven, waarbij op de garantieregeling een beroep is gedaan. Het gaat, zoals uit de onderstaande tabel blijkt, om Leaseplan Corp, NIBC, ING, SNS en Fortis Bank Nederland. De gegarandeerde schuldinstrumenten luidden in euro, dollar en pond sterling.

	Totaal toegewezen (x mln EUR)	Totaal uitgegeven (x mln EUR)	Totaal toegewezen (in %)	Totaal uitgegeven (in %)
Leaseplan	7,6	7,2	16,2%	16,1%
NIBC	4,8	4,4	10,3%	9,8%
Fortis	15,9	15	34,0%	33,6%
SNS	5,7	5,7	12,2%	12,8%
ING	12,8	12,4	27,4%	27,7%
Total	46,8	44,7	100,0%	100,0%

Bron: Nederlandse ministerie van Financiën.

11. De Nederlandse autoriteiten hebben op internet nadere gegevens bekendgemaakt over alle verleende garanties⁴.

III. STANDPUNT VAN NEDERLAND

12. Nederland verantwoordt de noodzaak om de garantieregeling tot 31 december 2009 te verlengen door te wijzen op het feit dat financiële instellingen nog steeds liquiditeitsproblemen ondervinden door de illiquiditeit van de kapitaalmarkten voor financiering op de middellange termijn. De door de Nederlandse autoriteiten verschaft cijfergegevens bevestigen dat diverse banken nog steeds afhankelijk zijn van de uitgifte van schuldinstrumenten in het kader van de garantieregeling. Zo bedroeg in het tweede kwartaal 2009 het totale in het kader van de garantieregeling uitgegeven volume nog steeds zo'n 21 miljard EUR (bijna 50% van de totale uitgaven van in het kader van de regeling door de Staat gegarandeerde schuldinstrumenten).

13. De Nederlandse autoriteiten geven aan dat banken op zoek zijn naar alternatieve financieringsmethoden buiten de garantieregeling om. Toch zijn zij er slechts incidenteel in geslaagd schuldinstrumenten die niet door de Staat worden gegarandeerd, te plaatsen, en dan nog slechts voor beperkte volumes. Gezien het totale bedrag dat voor de tweede helft van 2009 aan funding vereist is, zijn diverse banken voornemens nogmaals een beroep te doen op de garantieregeling voor ten minste een aanzienlijk deel van de geplande uitgaven, om zo hun totale funding-behoefte te kunnen voldoen. Daarom is de garantieregeling volgens de Nederlandse autoriteiten nog steeds een belangrijk funding-instrument voor financiële instellingen en is zij dus van vitaal belang voor de kredietverlening aan de economie en voor de financiële stabiliteit.

⁴ Op volgend adres: <http://www.dsta.nl/index.cfm?menu2=24&defaultcontent=74&introtxt=0&template=http://www.dsta.nl/index.cfm?lang=ENG&menu2=24&defaultcontent=74&introtxt=0&template=>

14. Voorts geven de Nederlandse autoriteiten aan dat de Nederlandse regeling, met de uitbreiding van de maximum looptijd van de garantie tot vijf jaar, in lijn wordt gebracht met regelingen in andere lidstaten, hetgeen ook zorgt voor een gelijk speelveld binnen de Gemeenschap. De Nederlandse autoriteiten beklemtonen dat het belangrijk is over de mogelijkheid te beschikken om voor een periode van meer dan drie jaar staatsgaranties te kunnen krijgen. Zij beklemtonen dat slechts een derde van het totale budget van 200 miljard EUR kan worden ingezet om schuldinstrumenten met een looptijd van drie tot vijf jaar te garanderen, waarbij voor een individuele bank een beperking geldt van maximaal 22,2 miljoen EUR aan staatsgaranties voor uitgiften met een looptijd van meer dan drie jaar.

IV. BEOORDELING

1. De vraag of de garantieregeling staatssteun vormt

15. Zoals in het besluit van 30 oktober 2008 is aangegeven, is de Commissie het eens met het standpunt van Nederland dat de garantieregeling steun in de zin van artikel 87, lid 1, van het EG-Verdrag vormt ten behoeve van de betrokken financiële instellingen.
16. De verlenging van en de aanpassingen aan de regeling doen niet af aan de aard van de staatsgaranties en bijgevolg vormen zij nog steeds steun in de zin van artikel 87, lid 1, van het EG-Verdrag.

2. Rechtmatigheid van de voornaamste aanpassingen aan de garantieregeling

17. De Commissie doet opmerken dat de Nederlandse autoriteiten, in strijd met artikel 88, lid 3, van het Verdrag, alle aangemelde aanpassingen al ten uitvoer hebben gelegd. Bijgevolg is de steun onrechtmatig in de zin van de definitie van hoofdstuk I, artikel 1, onder f), van de procedureverordening, Verordening (EG) nr. 659/1999⁵.

3. Verenigbaarheid

18. In haar besluit van 30 oktober 2008 verklaarde de Commissie de aangemelde maatregelen verenigbaar met de gemeenschappelijke markt op grond van artikel 87, lid 3, onder b).
19. De Commissie is van oordeel dat de uitzonderlijke omstandigheden die de aangemelde maatregelen rechtvaardigen, nog steeds bestaan. De door de Nederlandse autoriteiten verschaft informatie waarvan sprake in de punten 13, 14 en 15 bevestigt dat Nederlandse financiële instellingen het nog steeds buitengewoon moeilijk hebben om middelen op te halen op de wholesalemarkt voor *unsecured lending*. De Commissie erkent dan ook dat de garantieregeling tot 31 december 2009 dient te worden verlengd, zoals zij dat bij vergelijkbare regelingen in andere lidstaten heeft gedaan.
20. De verlenging van de garantieregeling bevat ook een aanpassing van de maatregel, zodat ook uitgiften van schuldinstrumenten met een looptijd van maximaal vijf jaar onder de regeling kunnen vallen. De Commissie erkent dat er behoefte bestaat om de looptijden van de gegarandeerde instrumenten te verruimen. Door deze ruimere spreiding wordt vermeden dat een buitensporig bedrag aan schulden over een korte periode moet worden geherfinancierd. Daarom heeft zij een dergelijke uitbreiding in vergelijkbare regelingen

⁵ Verordening (EG) nr. 659/1999 van de Raad van 22 maart 1999 tot vaststelling van nadere bepalingen voor de toepassing van artikel 93 van het EG-Verdrag, PB L 83 van 27.3.1999, blz. 1.

van andere lidstaten goedgekeurd⁶. Toch dienen de banken te worden aangemoedigd om, wanneer de huidige crisis op de wholesalemarkt eenmaal voorbij is, zo snel mogelijk een beroep te doen op niet door de Staat gegarandeerde funding. Door staatsgaranties voor schuldinstrumenten met een lange looptijd zouden banken de kans blijven krijgen om door de Staat gegarandeerde funding te genieten, zelfs nadat de wholesalemarkt volledig zal zijn hersteld. Dergelijke garanties ten behoeve van langlopende schuldinstrumenten dienen dus te worden beperkt om ervoor te zorgen dat de steun beperkt blijft tot het minimaal vereiste bedrag en de minimaal vereiste duur. In dat verband oordeelt de Commissie gunstig over het feit dat het totale volume garanties ten behoeve van schuldinstrumenten met een looptijd van meer dan drie jaar niet méér kan bedragen dan één derde van het totale voor de garantieregeling beschikbare budget, nl. 66,6 miljard EUR. Bovendien kan een individuele begunstigde van de garantieregeling voor langlopende instrumenten niet meer dan 22,2 miljard EUR garanties krijgen. Deze beperkingen zorgen voor een evenwichtige spreiding van de vervaldagen en van de begunstigten van de regeling, zodat de steun tot het minimum beperkt blijft en de mededingingsdistorsies beperkt worden.

21. Wat betreft het opheffen van het verbod op bonussen, dit is vervangen door de verplichting een duurzaam beloningsbeleid in te voeren en aan te houden. Alles tezamen genomen, blijven er voldoende garanties dat de deelnemende banken geen buitensporig en risicostimulerend beloningsbeleid voeren, zodat de *moral hazard* tot een minimum beperkt blijft.
22. Wat ten slotte het feit betreft dat andere instrumenten in aanmerking komen dan de drie instrumenten die onder de door de Commissie goedgekeurde garantieregeling vielen, tekent de Commissie aan dat deze aanpassing acceptabel is omdat alleen *senior* (niet-achtergestelde) en *unsecured* (niet door onderpand gedekte) schuldinstrumenten in aanmerking komen.
23. Daarom maakt de Commissie geen bezwaar tegen de aanpassingen aan en de verlenging van de regeling tot en met 31 december 2009.

V. BESLUIT

24. De Commissie betreurt het dat Nederland de aanpassingen aan de garantieregeling, in strijd met artikel 88, lid 3, van het EG Verdrag ten uitvoer heeft gelegd. Zij heeft evenwel besloten geen bezwaar te maken tegen de aanpassingen aan en de verlenging van de garantieregeling tot en met 31 december 2009, omdat deze voldoet aan de voorwaarden om met het EG-Verdrag verenigbaar te worden verklaard.

⁶ Bv. besluit van de Commissie van 12 december 2008 betreffende de aanpassing van het Duitse pakket reddingsmaatregelen voor kredietinstellingen (PB C 143 van 24.6.2009, blz. 1) en besluit van de Commissie van 22 december 2008 betreffende de aanpassingen van de financiële steunmaatregelen voor de banksector in het Verenigd Koninkrijk (PB C 145 van 25.6.2009, blz. 3).

Ingeval deze brief vertrouwelijke gegevens mocht bevatten die niet mogen worden bekendgemaakt, wordt u verzocht de Commissie daarvan binnen vijftien werkdagen vanaf de ontvangst van dit schrijven in kennis te stellen. Ontvangt de Commissie binnen de vastgestelde termijn geen met redenen omkleed verzoek, dan neemt zij aan dat u ermee instemt dat dit schrijven in zijn geheel wordt gepubliceerd. Dit verzoek dat moet aangeven welke gegevens vertrouwelijk zijn, dient bij aangetekend schrijven of bij faxbericht te worden gericht aan:

Europese Commissie
Directoraat-generaal Concurrentie
Griffie Staatssteun
1049 Brussel
België
Fax: +32 229-61242

Met bijzondere hoogachting,

Voor de Commissie

Neelie Kroes
Lid van de Commissie